

Život a legenda

V noci 20. března 1393 svrhla skupina mužů z Karlova mostu do Vltavy bezvládné tělo. Bylo to tělo Jana Nepomuckého, který tehdy zastával vysoké funkce na pražském arcibiskupství. Kolem jeho života i smrti se za mnoho let vytvořili romantizující legendy – ta nejznámější říká, že Jan byl zpovědníkem královny Žofie, jejíž zpovědní tajemství nechtěl vyrazit. Realita byla ale zřejmě trochu jiná...

Svatý Jan Nepomucký se narodil někdy kolem r. 1345 v Pomuku (dnešní Nepomuk) jako syn soudce. Studoval na pražské univerzitě a poté působil 10 let jako notář arcibiskupské soudní kanceláře, nejvíce informací o jeho životě máme právě z jeho vlastního notářského podpisu. V roce 1380 byl vysvěcen na kněze a stal se farářem v kostele sv. Havla na pražském Starém Městě. Tehdy se jednalo o kostel velmi významný, protože uchovával sbírku významných církevních předmětů i ostatků světců. V letech 1382-1387 přenechal své církevní úřady v českých zemích svému zástupci a vydal se studovat práva na univerzitu v Padově. Po návratu ho jmenoval roku 1389 arcibiskup Jan z Jenštejna generálním vikářem pražské arcidiecéze.

Jan se stal významným úředníkem církve v době, kdy trpěla dlouholetým dvojpapežstvím a král Václav IV. se snažil využít jejího oslabení k tomu, aby si ji alespoň v Čechách (ale i v Německu, neboť byl současně římským králem) co nejvíce podřídil. Pečlivý úředník, důsledně hájící práva církve, mu tak nutně musel překážet.

K otevřenému střetu došlo v r. 1393. Václav IV. chtěl zřídit v Čechách další biskupství, v jehož čele by stanul jemu oddaný prelát. K financování biskupství chtěl využít bohatý benediktinský klášter v Kladrubech, jehož opat Racek byl již velmi vysokého věku. Když Racek zemřel, Václav IV. nebyl v Praze. Toho využili benediktini k okamžité volbě nového opata, jehož v nejkratší možné lhůtě generální vikář Jan z Pomuku z titulu svého úřadu potvrdil. Když se král vrátil do Prahy, bylo již pozdě cokoli měnit. Přesto král svolal jednání s představiteli arcidiecéze a během něj nechal všechny účastníky zatknout – unikl pouze arcibiskup. Ostatní zatčení byli vyslýcháni, Jan a jeden z jeho úředníků na mučidlech. Zatčení však nepodléhali králově jurisdikci, ale jakožto duchovní spadali pod církevní soud. Král proto nechal všechny propustit – kromě Jana – toho nechal ještě téhož dne 20. března 1393 utopit ve Vltavě, legenda říká, že ještě před tím mu byl vyříznut jazyk. Janovo tělo bylo nalezeno v řece 17. dubna 1393.

Není jasné, proč král nenechal propustit i Jana – jeho vraždou si politicky velmi uškodil, v r. 1400 byl zbaven hodnosti a titulu krále římského, což kurfiřti mimo jiné zdůvodnili právě zmíněnou vraždou. Kronikář Václav Hájek z Libočan, jehož dílo proslulo řadou nepřesností (je též „viníkem“ přejmenování Jana z Pomuku na Jana Nepomuckého a mylně uvádí i datum jeho úmrtí jako 16. květen 1383), zdůvodňoval králův hněv jeho marným úsilím dozvědět se od Jana, z čeho se zpovídala Václavova manželka. Tyto nepřesnosti se pak dostaly i do kanonizační buly, kterou byl Jan Nepomucký prohlášen svatým dne 9. března 1729.

Úcta sv. Jana Nepomuckého se však šířila mnohem dříve; za zemského patrona byl považován již kolem r. 1600. Socha sv. Jana Nepomuckého na Karlově mostě poblíž místa, z něhož měl být shozen do řeky, se pak stala vzorem pro více než 30 000 soch, stojících na mostech téměř celé Evropy.

Během kanonizačního procesu byl úředně otevřen i jeho hrob v pražské katedrále a v lebce nalezen kus nezetlelé organické hmoty. Dobovou domněnku, že se jedná o Janův jazyk, který byl takto zázračně zachován na důkaz, že Jan byl umučen kvůli zpovědnímu tajemství, se nepodařilo ani v nedávné době potvrdit, ale ani vyvrátit. Nic to však nemění na tom, že Jan zemřel jako poctivý, věrný a pečlivý vykonavatel svých kněžských a úředních povinností, odporující hrubému nátlaku vládnoucí moci.

Jeho památka se připomíná 16. května, a to nejen v Evropě, ale i v dalších zemích světa.

Zdroj: Stránky Pražského arcibiskupství.